

Syysistutus

Puutarhakasvien syysistutus

Kokemuksiani syysistutuksesta Malila Pirjo Kesä on liian lyhyt meidän kasvuvyöhykkeellä. Kevät on usein hyvin epävakasta ja kesän tulo epävarmaa monesti jopa juhannukseen asti. Istutusten laitto keväisin on mielestäni arpapuhua. Olenkin kokemuksieni perusteella siirtynyt suurimmaksi osaksi syysistutusten tekoon. Silloin maa on varmasti sulanut ja lämmennyt tarpeeksi. Taimien kastelukin hoituu usein normaalien sateiden ja yökasteen vuoksi pienellä vaivalla. Uusien istutusten paikkoja on luonnollista tarkkailla kuluneen kesän aikana. Silloin tilantarpeen määrittely on helpompaa, kun kaikki perennat ja pensaat ovat kukoistuksessaan. Omalla kohdallani tahtoo talven aikana unohtua kasvillisuuden tarvitsema tila. Sitten keväällä, kun kaikki on ankeata ja ruskeaa, tulee hankittua ja istutettua kasveja liian tiheään ja jopa päällekkäin. Syksyllä jo olemassa olevien kasvien jakaminen ja siirtely on helpompaa. Perennat varsinkin tunnistaa täysikasvuina ja niiden tarvitsema tila on helpompi määritellä. Pensasryhmien uudelleen järjestely sujuu minusta paremmin syksyllä täysikasvuisten kasvien kanssa, kuin keväällä vielä olemattomien ja eriaikaan aloittavien kasvien kanssa. Ilmojen viiletessä ei ole niin kauhean hoppu saada kasveja takaisin maahan ja maan parannuksenkin ehtii paremmin tehdä. Ylimääräisiä kasveja voi silloin antaa tutuille ja myös itse ehkä onnistuu saamaan haluamiaan kasveja. Ehdotankin, että järjestäisimme yhdistyksen puitteissa syksyisin vaihto- ja lahjoituspäivän. Tilaisuus olisi avoin kaikille halukkaille harrastajille. Syksyisin olisi varmaan paremmin jokaisen pihalla ylimääräistä luovutettavaa. Pensaiden siirtely samoin on helpompaa tilantarpeen, valo-olosuhteiden ja yleensä maanlaadun määrittelyn vuoksi juuri syksyllä. Kesällä on seurannut ja tarkkaillut omia kasvejaan ja niiden vointia. Syksyllä on väärässä paikassa oleva pensaan siirtäminen ajankohtainen, koska seuraavana keväänä olla jo liian myöhäistä pelastaa kasvi. Koko asia on voinut jo unohtua seuraavana keväänä ja kasvi kärsii edelleen väärässä paikassa, jos on vielä hengissä. Pensaiden juuritaimien siirto onnistuu mielestäni paremmin syksyisin. Silloin niitä on helpompi kaivaa maasta ja muutenkin ne ovat hyväkuntoisempia kuin keväällä talven jälkeen. Syksyllä ne ehtivät juurtua kunnolla paikalleen ja ovat keväällä valmiita kasvuun lähtöön. Viime vuosina on syksystä ollut pitkään lämmintä ja maa on ollut sulana pitkään. Multaa laitan syksyllä uusien istutusten juurille pieneksi kasaksi, jottei vesi jää seisomaan ja jäätymään juurille. Samoin kerään paksusti lehtipuiden lehtiä suojaamaan istutusalueita. Lumi suojelee meillä eteläistä Suomea paremmin istutuksia talven tuiskuilta ja pakkasilta. Keväällä kannattaa uusien taimien juurille kasata pehmeää lunta niin kauan kuin sitä riittää. Silloin ne eivät pääse helposti kuivamaan kevään ankarassa auringon paahteessa. Syysistutuksia olen tehnyt kaikenlaisille taimille. Astiataimet ovat tietenkin helpoimpia myös syksyllä. Olen jopa istuttanut havukasveja siirtämällä metsästä pihalle syksyllä. Tämä on aika riskialtista puuhaa, mutta hyvin ovat lähteneet kasvuun. Istutuksen oikeaa ajankohtaa on joskus vaikea määritellä. Usein odotan, että pensaiden lehdet alkavat saada syksyn värejä, jolloin kasvi alkaa valmistautua talveen ja lepokauteen. Joitakin lajeja kuten lännenheisiangervo, rusopajuangervo, olen joutunut siirtämään täydessä lehdessä. Jonkun verran pensas on seuraavana keväänä ”nikotellut”, mutta tarvittaessa olen leikannut pois huonoja oksia ja kasvi on toipunut siirrosta jo heinäkuuhun mennessä. Perennoja olen siirtänyt jo elokuun aikana, heti kun kukinta on ohi. Syksy on mielestäni parasta aikaa suunnitella ja toteuttaa kokonaan uusia istutuspaikkoja. Usein se jää paikan laittamiseen valmiiksi kevättä varten, koska taimia on niukasti näin syksyllä saatavilla kainuulaisilta puutarhoilta. Tarjolla on melkein pä poikkeuksetta keväältä jääneitä

”ruoppuja”. Millähän tavoin tähän saisi korjausta? Kauppiaat sanovat, ettei ole kysyntää ja asiakkaat eivät voi ostaa, kun ei ole mitään ostaa. Kukkasipulien istutus Heli Pirinen Syksyllä ilmojen kylmettyä on aika istuttaa kevät kukkivat sipulit. Lämmin syksy on pidentänyt Kainuussakin kukkasipulien istutusaikaa. Tärkeintä kukkasipuleille on, että ne ennättävät vielä vähän juurtua ennen talven tuloa. Juurtumiselle paras lämpötila on noin kymmenen astetta. Jos kuitenkin myöhästyit istutuksista, on vielä yksi kikka lisätä istutusaikaa - myöhäiset istutukset kannattaa peitellä lehdillä, turpeella tai havuilla, jotta maa säilyy pidempään sulana. Kosteus on tärkeää juurtumiselle ja kuivan paikan kylvöstä on muistettava kastella. Istutussyvyys on noin 3 kertaa sipulin korkeus ja kukkasipulien istutusväli on isoilla sipuleilla noin 12 cm ja pienillä 5-7 senttiä. Kukkasipulit eivät viihdy märässä, joten savimaata tehdään ilmavammaksi sekoittamalla sen joukkoon hiekkaa. Sipulit kastellaan istutuksen jälkeen, jotta juurten kasvu nopeutuisi. Kastelun voi lopettaa, kun syysateet alkavat.

Vihervinkki v. 2002

Syysistutus on useimpien kasvilajien kannalta suositeltava ja sitä voidaan jatkaa maan routaantumiseen saakka. Syksyllä istutetut taimet ovat keväällä valmiita hyödyntämään maan arvokkaan kevät-kosteuden. Ne heräävät nopeasti kasvuun ja kasvavat kesän aikana selvästi keväällä istutettuja taimia enemmän.

Kukkasipulit, mansikat ja keväällä kukkivat perennat istutetaan syyskuun puoliväliin mennessä, jotta ne kerkeävät juurtua ennen talven tuloa. Jos puuvartisia kasveja ei ennetä istuttaa siten, että nekin kerkeävät juurtua ennen maan routaantumista, istutus suoritetaan vasta lehtien karisemisen jälkeen, jolloin tuleentuminen on varmasti tapahtunut. Puille kunnostetaan 80 x 80 x 80 cm istutuskoppa, pensaille ja köynnöksille riittää 60 cm kanttiinsa oleva kuoppa. Perennapenkkin maa parannetaan tarvittaessa mullalla, turpeella ja hiekalla 30 sentin syvyydeltä. Suurikokoisiksi kasvaville ja syväjuurisille lajeille syvyyttä saa olla jopa 70 cm.

Syksyllä kasvukautensa päättäneitä havupuita ja –pensaita voi huoletta istuttaa. Havukasveja voi istuttaa vielä syyskuussakin, ne ehtivät juurtua ennen pakkasten tuloa. Havut viihtyvät happamassa maassa, joten lisää hapanta turvetta tai esim. Rodomultaa istutuskoppaan. Syysistutuksen yhteydessä kannattaa laittaa myös kolme keppiä kodan muotoon havukasvien ympärille. Näiden keppien päälle laitetaan helmikuussa ’aurinkosuoja’, joka estää kuivumiskuoleman keväällä. Havukasvit heräävät herkästi kevätauringon paisteesta eivätkä saa routaisesta maasta vettä. Seurauksena on ruskettuminen ja pahimmassa tapauksessa kasvin menehtyminen.

Pensasaidan ehtii perustamaan vielä syksyn aikana, sillä paljasjuuristen aitataimien istutusaika on juuri alkanut. Aitataimet ovat tyypillisiä paljasjuurisia taimia. Ne istutetaan, kun taimien lehdet saavat syysväriä ja alkavat putoilla. Lähes lehdettömät taimet ovat tuleentuneet, tosin sanoen ne ovat valmistautuneet talveen.

Syysistutuksien yhteydessä ei kunnollista kastelua saa unohtaa. Syksyllä istutetut puut ja pensaat leikataan vasta seuraavan keväänä. Kasvavien pensaiden ja puiden leikkaukset ovat mahdollisia tehdä syksyllä. Koivulle, vaahteralle, luumu- ja kirsikkapuulle syksy on paras vuodenaika, koska näille

keväällä suoritettu leikkaus aiheuttaa leikkauspinoista mahlan juoksua ja kumivuotoa. Leikkaukset tulisi kuitenkin tehdä elokuun aikana, jolloin puilla on vielä voimaa kasvattaa kallusta leikkaushaavan ympärille suojaksi. Syksyllä kostean ilman mukana leviävät myös herkästi pilaantuvat kasvitaudit ja avoin haavapinta on niille suora tie kasvin solukoihin.

Vihannesmaa käännettään myöhäissyksyllä lapiolla 20 cm:iin saakka,. Se helpottaa veden imeytymistä syksyn runsailla sateilla ja pakkanen pääsee kunnolla parantamaan maan mururakennetta. Nurmikon leikkaussänki saa jäädä syksyllä kesäaikaista lyhyemmäksi. Se estää esim. Lumihomeen muodostumista.

[Sulje ikkuna](#)